

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska-Papież

Protokolant: apl. sędz. Magda Grzywacz

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2015r. i 23 grudnia 2015r.

sprawy **M. Z.**

obwinionej o wykroczenie z art.51 § 1 kw

na skutek apelacji wniesionej przez obwinioną i obrońcę obwinionej

od wyroku Sądu Rejonowego w Kościanie

z dnia 27 października 2014r., sygn. akt. II W 86/14

1. Uchyla zaskarżony wyrok i przyjmując, że obwiniona działała mając zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem, na podstawie art. 5 § 1 pkt 2 kpw w zw. z art.17 § 1 kw i art.62 § 3 kpw postępowanie umarza.
2. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokat Natalii Janas kwotę 265,68 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu obwinionej w postępowaniu przed Sądem I instancji oraz kwotę 619,92 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu obwinionej w postępowaniu odwoławczym.
3. Kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.

SSO Dorota Maciejewska-Papież

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kościanie, wyrokiem z dnia 27 października 2014r., sygn. akt II W 86/14, uznał obwinioną M. Z. za winną tego, że w dniu 11 stycznia 2014r ok. 12:00 w K. przy ul. (...) przed marketem Biedronka zakłóciła spokój P. M. oraz innym przebywającym tam osobom w ten sposób, że krzyżąc używała słów nieprzyzwoitych co wywołało u nich niepokój przyjmując, iż w chwili tego czynu obwiniona miała w stopniu nieznacznym ograniczoną niepoczytalność tj. za winną wykroczenia z art. 51 § 1 kw i za to na podstawie 51 § 1 kw wymierzył jej karę 300zł grzywny.

Nadto Sąd orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu obwinionej przyznając obrońcy stosowne wynagrodzenie.

Jednocześnie też Sąd obciążył obwinioną wszelkimi kosztami postępowania.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła obwiniona kwestionując ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne, a także podważając zasadność wymierzenia kary grzywny i obciążenia jej kosztami postępowania.

Apelację wywiodła również obrońca obwinionej zaskarżając wyrok w całości, zarzucając obrazę przepisów postępowania, błąd w ustaleniach faktycznych oraz – z ostrożności procesowej – rażącą niewspółmierność orzeczonej kary grzywny i niezasadne obciążenie obwinionej kosztami postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje okazały się konieczne i jakkolwiek jedynie niewielki zakres apelacji obrońcy okazał się zasadny, to jego waga przesądziła o rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty apelacji tak obwinionej, jak i obrońcy odnoszące się do oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci wyjaśnień obwinionej oraz zeznań świadków.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż uwiarygodnienie zarzutu dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania w oparciu o fakty i ich pogłębioną logiczną analizę, że rzeczywiście sąd pominął dowody istotne dla rozstrzygnięcia o sprawstwie i winie, że włączył do podstawy ustaleń dowody nieujawnione, że uchybił regułom prawidłowego logicznego rozumowania, że uchybił wskazaniom wiedzy lub życiowego doświadczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II KK 8/15, LEX nr 1654741, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 19 kwietnia 2012 r., II AKa 67/12, LEX nr 1710164).

Ponadto nie należy zapominać, iż przepis art. 7 k.p.k. (znajdującego zastosowanie na podstawie art. 8 kpw) formułuje ogólne dyrektywy oceny dowodów, zaś wykazanie, iż faktycznie został on naruszony wymaga wskazania, którą konkretnie regułę i w jaki sposób Sąd naruszył. Nie można natomiast twierdzić, iż ocena została dokonana w sposób dowolny, gdy uzasadnienie tego twierdzenia zastępuje się wywodami na temat własnej wizji przebiegu zdarzeń (podobnie wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 11 września 2013 r., IX Ka 963/13 LEX nr 1717796).

Mając na uwadze powyższe nie sposób było podzielić argumentów apelujących, kwestionujących ocenę dowodów dokonaną przez Sąd Rejonowy, na podstawie której dokonano następnie rekonstrukcji wydarzeń w niniejszej sprawie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dokonał wnikliwej analizy wyjaśnień obwinionej oraz przesłuchanych w sprawie świadków. Z wywodami w tym zakresie należy się zgodzić w pełni i nie ma potrzeby ponownego szczegółowego czynienia takowej oceny, sprowadzałaby się ona bowiem do powielenia argumentacji Sądu meriti. Apelujący nie przedstawili okoliczności, które skutecznie mogłyby podważyć owo rozumowanie Sądu I instancji.

W szczególności gołosłowne i nie poparte żadnymi racjonalnymi argumentami okazały się twierdzenia obwinionej co do rzekomej zmywy świadków, w szczególności korzyści osobistych jakie miałyby odnieść świadek L. T.. Podobnie należy ocenić odnoszące się do tej kwestii wywody obrońcy – zaprezentowana przez obrońcę interpretacja oceny wyjaśnień obwinionej czy też zeznań świadków P. M., D. M. i L. T. opiera się wyłącznie na twierdzeniach samej obwinionej. Nie sposób również zgodzić się z poglądem obrońcy, iż zeznania L. T. dyskredytuje niemożność ich zweryfikowania na rozprawie z uwagi na śmierć świadka oraz brak innych postronnych osób mogących potwierdzić jego relację. Przyjęcie takiej tezy prowadziłoby do nieuprawnionych uproszczeń. Podkreślić należy, iż Sąd Rejonowy poddał analizie wypowiedzi świadka T. wskazując, z jakiego powodu dał im wiarę. Nie sposób również nie dostrzec, że relacja L. T. koresponduje z zeznaniami funkcjonariuszy policji, którzy niezwłocznie po przedmiotowym zdarzeniu zostali poproszeni właśnie przez L. T. o rozmowę z obwinioną w związku z jej niewłaściwym zachowaniem (opisanym następnie w zarzucie). Trudno uznać, by świadek miał jakikolwiek interes w takim postępowaniu, by podjął takie działania kierując się wyłącznie chęcią pomówienia obwinionej. Prawdą jest – jak wskazała obrońca – że obwiniona również zgłosiła interwencję policji uczyniła to jednak później i przedstawiła własną wersję zdarzeń wskazując na agresywne zachowania P. M..

Nie mogły skutecznie wpłynąć na zmianę oceny osobowego materiału dowodowego podnoszone przez obwinioną okoliczności dotyczące innych niż związane z samym stawianym jej zarzutem sytuacji (...) i jej rodziny, relacji

towarzyskich P. M., czy stosowanych przez nią metod wychowawczych wobec własnego dziecka). Okoliczności te nie wskazują na błąd Sądu Rejonowego w rozważanej kwestii.

Analiza dowodów odnoszących się do przebiegu badanego zdarzenia skutkowałą dokonaniem trafnej rekonstrukcji wydarzeń – poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne zostały oparte na prawidłowo ocenionych dowodach, a zasadność ocen i wniosków, wyprowadzonych przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego, odpowiadała wskazaniom prawidłowego, logicznego rozumowania.

Podsumowując – w świetle przytoczonych powyżej rozważań należy uznać, iż Sąd Rejonowy zmierzając do odtworzenia przebiegu zdarzenia i oceny zasadności skargi oskarżyciela publicznego w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, nie dopuszczając się błędów, które mogłyby rzutować na treść zapadłego rozstrzygnięcia, a także wszechstronnie rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku rozprawy. Ocena materiału dowodowego w zakresie czynu zarzucanego obwinionej uwzględnia reguły sformułowane w stosownych regulacjach prawnych. Co więcej, jest ona oceną wszechstronną i bezstronną, która w szczególności nie narusza granic swobodnej oceny dowodów i jest zgodna z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego. Sąd Okręgowy nie stwierdził także błędów logicznych, jak i faktycznych w rozumowaniu Sądu I instancji. Nie potwierdziły się tym samym sformułowane przez apelujących a odnoszące się do tej materii zarzuty obrazy przepisów postępowania, w szczególności art. 7 kpk.

Na podstawie oceny materiału dowodowego Sąd Rejonowy dokonał następnie właściwych ustaleń faktycznych, co do samego przebiegu inkryminowanego zdarzenia, nie popełniając w tej materii błędu. Poczynione przez Sąd I instancji ustalenia co do zachowania obwinionej w zakresie zarzucanego jej wykroczenia nie nosiły więc znamion twierdzeń gołosłownych, a co za tym idzie – arbitralnych. W szczególności brak podstaw do przyjęcia, by Sąd Rejonowy powziął wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął te wątpliwości na niekorzyść obwinionej dokonując niekorzystnych dlań domniemań (zatem by dopuścił się naruszenia art.5 § 2 kpk w zw. z art.8 kpw).

Podzielić należało zarazem pogląd Sądu I instancji, iż ustalone zachowanie obwinionej realizowało znamiona wykroczenia z art. 51 § 1 kw w zakresie samych czynności sprawczych oraz ich skutku. Rozważania prawne Sądu Rejonowego w tej kwestii są prawidłowe i zasługują na uwzględnienie w całej rozciągłości, nie zachodzi zatem potrzeba rekapitulowania argumentacji Sądu Rejonowego, wobec czego Sąd Okręgowy również w tym miejscu odsyła do uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Taki stan rzeczy w realiach niniejszej sprawy nie mógł jednak jeszcze przesądzać o uznaniu zasadności wyroku Sądu I instancji, słuszne bowiem okazały się argumenty obrońcy wskazujące na wątpliwości co do stanu psychicznego obwinionej.

Stwierdzenia obrońcy zyskały wsparcie w nowych, zaistniałych już po wydaniu zaskarżonego wyroku okolicznościach wskazujących na intensyfikację leczenia psychiatrycznego obwinionej. W takim stanie rzeczy niezbędnym stało się przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii sądowno-psychiatrycznej. Okoliczność dotycząca stanu zdrowia psychicznego obwinionej – co również dostrzegł Sąd Rejonowy powołując biegłego psychiatrę już na etapie postępowania pierwszo instancyjnego – ma kluczowe znaczenie, nie można bowiem tracić z pola widzenia tego, iż nie popełnia wykroczenia, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem, natomiast jeżeli w czasie popełnienia wykroczenia zdolność rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, można odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego (art. 17 § 1 i 2 kw). Koniecznym jest zatem weryfikacja każdej nowej okoliczności mogącej wpływać na wcześniej już poczynione ustalenia.

Nowa dokumentacja medyczna oraz kolejne badanie sądowno-psychiatryczne skutkowałą zmianą wcześniejszej oceny stanu zdrowia obwinionej i stwierdzeniem u obwinionej procesu psychotycznego typu schizofrenicznego. Tempore criminis obwiniona miała zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem.

Opinia uzupełniająca jest rzeczowa, logiczna i jasna, nie zawiera sprzeczności. Poddaje nadto analizie nowe elementy dotyczące stanu zdrowia obwinionej. Nie sposób doszukać się okoliczności podważających jej wnioski. Czynnikiem takowych nie doszukały się również strony postępowania, opinia nie została bowiem przez nie zakwestionowana.

Zgodnie z art. 5 § 1 pkt 2 kpw postępowania nie wszczyną się, a wszczęte umarza się, gdy czyn nie zawiera znamion wykroczenia albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia wykroczenia.

Okoliczności wyłączające orzekanie na podstawie kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia uwzględnia się z urzędu w każdym stadium postępowania, a w razie stwierdzenia okoliczności wyłączających orzekanie po wszczęciu postępowania, sąd wydaje postanowienie o jego umorzeniu, a jeżeli rozpoczęto już przewód sądowy - wyrok o umorzeniu postępowania, z wyjątkiem określonym w § 3 w tym bowiem przypadku, w razie okoliczności, o których mowa w art. 5 § 1 pkt 1 i 2 kpw, po rozpoczęciu przewodu sądowego sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca był w chwili czynu niepoczytalny (art.62 § 1 - 3 kpw).

Poczynione nowe ustalenia, wskazujące na niepoczytalność obwinionej w chwili popełnienia zarzucanego jej czynu, spowodowały, iż zaskarżony wyrok nie mógł się ostać. Koniecznym stało się uchylene orzeczenia i – przy przyjęciu, że obwiniona działała mając zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem – umorzenie postępowania na podstawie art. 5 § 1 pkt 2 kpw w zw. z art.17 § 1 kw i art.62 § 3 kpw.

W takim stanie rzeczy bezprzedmiotowe stały się pozostałe zarzuty apelujących dotyczące rażącej niewspółmierności orzeczonej kary oraz obciążenia obwinionej kosztami postępowania. Tymi ostatnimi – wobec treści rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego – należało w całości obciążyć Skarb Państwa w myśl art.118 § 2 kpw.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej obwinionej z urzędu w postępowaniu odwoławczym orzeczono na podstawie §2 ust.1-3, § 14 ust. 2 pkt 4, § 16 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Uchylene zaskarżonego wyroku spowodowało również konieczność ponownego orzeczenia o kosztach obrony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (co do których rozstrzygnięcie zawarto w uchylonym orzeczeniu), stąd też, opierając się na treści § 2 ust.1-3, § 14 ust.2 pkt 2, § 16 i § 19 wspomnianego Rozporządzenia zasądzone na rzecz obrońcy kwotę 265,68 zł.

Dorota Maciejewska-Papież